

Образложење

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 8. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области радних односа, заштите на раду и друге економске и социјалне односе од општег интереса.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставом Републике Србије, (члан 18.) се јемче и као таква непосредно примењују људска и мањинска права, зајамчена опште прихваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима. Волонтирање се заснива на принципима утврђеним ратификованим међународним конвенцијама у овој области: Општа декларација ОУН о људским правима (1948), Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966) и Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода (2004), као и на документа Уједињених нација, Европске уније и Савета Европе којима се промовише волонтирање и подстичу државе да подрже волонтерске активности.

Наши правни систем не познаје волонтирање, као добровољно пружање услуга за опште добро или за добро другог лица без накнаде. Под волонтирањем, у смислу Закона о раду («Службени гласник РС», бр. 24/05 и 61/05), Закона о Здравственој заштити, Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана («Службени гласник РС», бр. 36/91, 79/91, 33/93, 53/93, 67/93, 67/93, 46/94, 48/94, 52/96, 29/01, 84/04, 101/05, 115/05), као и у другим посебним законима у појединим областима подразумева се стручно оспособљавање и усавршавање ради обављања приправничког стажа и полагања стручног испита, односно ради обављања специјализације у одређеним професијама (лекари, адвокати, судије и др). Значај Закона о волонтирању огледа се преваходно у томе да се у правни систем уведе облик волонтирања, као пружање услуга за опште добро или добро другог лица, добровољно и без накнаде, чиме би се извршило његово јасно разликовање од радног ангажовања лица на основу уговора о раду и рада ван радног односа. Доношењем Закона о волонтирању обезбедиће се правна заштита волонтера, као и заштита корисника њихових услуга од евентуалне штете која би од те активности могла да настане.

Значај волонтерских активности је вишеструк, како за самог волонтера, тако и за друштво у целини. Волонтирање подразумева учење, размену искустава и помагање другима, те се волонтирањем стичу нова или развијају професионалне вештине и знања волонтера, развија солидарност и врши активно укључивање грађана у друштвене процесе што доприноси развоју хуманијег и равноправнијег друштва. У државама са развијеном традицијом волонтирања примећен је значајан

економски допринос који волонтери својим активностима дају локалној, регионалној и националној економији.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (ЧЛ. 1-4)

Овим одредбама утврђује се предмет овог закона који се односи на основне појмове у вези са волонтирањем, начела волонтирања, уговор о волонтирању, права и обавезе волонтера и организатора волонтирања, потврду о волонтирању и надзор над применом овог закона.

Волонтирањем, у смислу овог закона, сматра се добровољно пружање услуге или обављање активности за опште добро или за добро другог лица, без исплате новчане накнаде или потраживања друге имовинске користи. Друга врста рада прописана у чл. 3. овог закона, који такође по својим карактеристикама може бити бесплатан и/или добровољан (стручно оспособљавање и усавршавање, рад у Црвеном крсту Србије и др), не сматра се волонтирањем, већ се на наведени рад примењују посебни прописи који га уређују на друкчији начин.

Дугорочно волонтирање је волонтирање које траје дуже од 10 часова недељно, најмање три месеца без прекида.

Волонтер може бити домаће или страног физичко лице, а организатор волонтирања може бити правно лице чији основни циљ није стицање добити, државни орган, органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе. Дозвољено је организовање волонтирања у привредним друштвима и јавним предузећима под условима прописаним у члану 14. закона.

Корисник волонтирања може бити физичко лице или правно лице чији основни циљ није стицање добити.

НАЧЕЛА ВОЛОНТИРАЊА (ЧЛ. 5-10)

Законом су утврђена основна начела на којима се заснива волонтирање као што су: начело солидарности и промовисања волонтирања, начело забране дискриминације, начело заштите корисника волонтирања, начело забране злоупотребе волонтирања, начело заштите омладине и начело бесплатности волонтирања.

УСЛОВИ ЗА ВОЛОНТИРАЊЕ (ЧЛ. 11-13)

Овим одредбама Закона утврђују се да волонтирање може да обавља лице које има најмање 15 година живота. Лице млађе од 18 година живота може да волонтира уз писмену сагласност законског заступника или старатеља. Законом је такође предвиђено да ако су корисници волонтирања посебно осетљиве групе (деца, особе са инвалидитетом, стара лица и др), волонтирање не могу да обављају лица којима је изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења или обавезног лечења наркомана или алкохоличара или забране вршења позива, делатности и дужности, која је у вези са делатношћу волонтирања;

правноснажно осуђена лица за кривично дело против живота и тела, против слобода и права грађана, против полног интегритета, против брака и породице, против здравља људи; као и лица која су у потпуности или делимично лишено пословне способности или родитељског права и лица према којима су изречене мере за заштиту од насиља у породици, у складу са законом.

Страни држављанин и лица без држављанства имају право да волонтирају у Републици Србији у складу са законом и потврђеним међународним уговорима.

УСЛОВИ ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ ВОЛОНТИРАЊА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА (ЧЛАН 14)

Законом су прописани посебни услови за организовање волонтирања од стране привредног друштва или јавног предузећа, с обзиром да је неопходно спречити да се злоупотребом волонтерског бесплатног рада повећава конкурентност привредних субјеката. Стога ова правна лица могу да организују волонтирање под условом да се ради о активностима за опште добро, односно добро другог лица и то на пословима ван њихове делатности, да се обављањем волонтерских услуга и активности не стиче добит, као да се волонтирање не замењује рад запослених и других радно ангажованих лица.

Организовање волонтирања се врши уз прибављање претходне сагласности министарства надлежног за рад на програм волонтирања, које је дужно да се изјасни у року од 15 дана од дана пријема програма волонтирања.

УГОВОР О ВОЛОНТИРАЊУ (ЧЛ. 15-20)

Писмена форма уговора о волонтирању предвиђена је обавезно када се закључује дугорочно волонтирање, ако се уговор закључује са малолетним волонтером, са страним држављанином или лицем без држављанства, са држављанима Републике Србије који волонтирају у иностранству, ако организатор волонтирања има седиште у Републици Србији, са волонтером, ако су корисници услуга посебно осетљиве групе предвиђене чланом 12. став 1. као и на захтев волонтера, организатора волонтирања или корисника волонтирања.

Законом су прописани битни елементи уговора, као што су: подаци о организатору волонтирања, волонтеру и кориснику волонтирања, подаци о волонтерским активностима, податке о оспособљавању за волонтирање, трошкове волонтирања и начин њихове накнаде као и друга права и обавезе волонтера, организатора волонтирања или корисника волонтирања.

Законом су утврђени случајеви када уговор о волонтирању престаје, када организатор волонтирања може да откаже уговор о волонтирању, као и могућност да волонтер може у сваком тренутку да откаже уговор о волонтирању без обавезе да за то наведе разлог осим у случају ако би таквим отказом уговора изазвао ненакнадиву штету организатору волонтирања, кориснику волонтирања или трећем лицу.

ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ВОЛОНТЕРА И ОБАВЕЗЕ ОРГАНИЗАТОРА ВОЛОНТИРАЊА (ЧЛ. 21-25)

Законом су посебно прецизирана права волонтера (да буде упознат са условима волонтирања, на накнаду уговорених трошкова насталих у вези са

волонтирањем, на одмор у току волонтирања и дневни одмор и др), обавезе волонтера (да пружа услуге лично и непосредно у складу са правилима струке, да обавести организатора волонтирања о битним околностима које утичу на волонтирање, да поступа по упутствима организатора волонтирања осим ако упутство може да угрози живот и здравље лица, морално је неприхватљиво или супротно закону и др), као и обавезе организатора волонтирања (да изда волонтеру потврду о волонтирању за чију тачност одговара, обезбеди тајност личних података волонтера и заштиту приватности, да осигура волонтера у случајевима из члана 27. овог закона.

ЕВИДЕНЦИЈА О ВОЛОНТИРАЊУ (ЧЛАН 28)

Одредбама овог Закона утврђена је обавеза организатора волонтирања да води евиденцију о волонтирању, која у случају дугорочног волонтирања садржи опис програма волонтирања, односно волонтерских услуга и активности, трајање програма волонтирања, број волонтера ангажованих на програму волонтирања, податке о кориснику волонтирања, личне податке о волонтеру, трајање волонтирања, податке о оспособљавању волонтера и друге податке од значаја за волонтирање, а у случају краткорочног волонтирања садржи опис програма волонтирања, односно волонтерских услуга и активности, податке о трајању програма волонтирања и броју ангажованих волонтера.

Ближи садржај, начин и поступак вођења евиденције коју је дужан да води организатор волонтирања прописује министар надлежан за рад.

ЕВИДЕНЦИЈА О ОРГАНИЗАТОРУ ВОЛОНТИРАЊА (ЧЛАН 29)

Министарство води евиденцију о организатору волонтирања на основу пријаве коју организатор подноси приликом првог организовања волонтирања.

Садржину пријаве и начин уписа и брисања организатора волонтирања из евиденције прописују министар.

ИЗВЕШТАЈ О ВОЛОНТИРАЊУ (ЧЛАН 30)

Организатор волонтирања је дужан да министарству достави извештај о волонтирању најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину, који садржи податке о организатору волонтирања, програму волонтирања, односно волонтерским услугама и активностима, кориснику волонтирања, волонтерима и уговорима о волонтирању.

Садржину и начин подношења извештаја прописује министар.

НАДЗОР И КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (ЧЛ. 31 и 32)

Надзор над применом овог закона, других прописа о волонтирању и уговора о волонтирању врши инспекција рада, односно управна инспекција.

Законом су утврђене новчане казне за прекршај за организатора волонтирања одговорно лице у правном лицу и одговорно лице у државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе за непоштовање

одредаба овог закона, при чему су минимум и максимум новчаних казни усклађени са износима утврђеним Законом о прекршајима.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства у буџету Републике Србије.